

REVIZOR

- literární druh podle formy
 - drama (založeno na dialogu a monologu)
- literární druh podle obsahu
 - drama (založené na ději, odvíjí se pomocí přímé řeči)
- literární žánr
 - satirická komedie
- téma knihy
 - Upozornění na problémy ve společnosti – korupce, zkaženost společnosti.
 - Kritika maloměšťanství.
- motiv knihy
 - peníze, lži, pomluva, revizor, podvod, půjčka
- časoprostor
 - čas: během 24 hodin, 30. léta 19. století (doba vlády Mikuláše I.)
 - prostor: v malém ruském městečku
- zasazení výňatku do kontextu díla
 1. dějství
 - Úředníci se od direktora dozvídají, že dostal psaní, kde stojí, že do města přijede na kontrolu revizor. Všichni se strachují, jelikož ve městě panuje chaos a nepořádek. Policejní direktor na poslední chvíli rozdá úkoly, co je ve městě potřeba opravit. Po nějaké době přijdou Bobčinskij a Dobčinskij a hádají se o to, kdo z nich novinu řekne. Přišli totiž na to, že v hostinci je ubytovaný už dva měsíce mladík se slouhou, a že ten mladík je nejspíš ten obávaný revizor. Mezitím se snaží direktorova žena získat informace o tom, co se ve městě děje a obviňuje svoji dceru.
 - Direktor prosí poštmistra, aby kontroloval každé psaní, které mu přijde pod ruku, jestli se na něj někdo nestěžuje. Poštmistr ale kontroloval psaní už i před tím, protože ho zajímalo, co si lidé píší.
 2. dějství
 - Chlestakov umírá v hostinci hladu, ale hostinský mu odmítá dát jídlo, jelikož nic nezaplatil. Chlestakov ale peníze už nemá, jelikož s nimi neumí hospodařit. Pošle Osipa, aby ještě jednou přemluvil hostinského, aby mu dal ještě jídlo. Číšník donese polévku a pečení. Chlestakov je rozčilený, že dostal pouze dvě jídla, a ještě nechutnají dobře, takže zbytek dal Osipovi, který měl také hlad. Chlestakov dostane varování, že na něj mohou podat stížnost, pokud nezaplatí. O chvíli později dojde do hostince policejní direktor, aby se podíval na „revizora“. Chlestakov si ze začátku myslí, že ho přišli zatknout za

dluhy, ale direktor se k němu chová vstřícně a pozve ho k sobě domů, načež mu nabídne cestu po místních zařízeních (vězení, chudobinec). Chlestakov využije situace a postěžuje si, že v hostinci je špatný servis.

3. dějství

- Anně donese Dobčinskij lístek, kde je napsáno, že k nim domů přijde vzácný host a ať pro něj připraví pokoj. Chlestakov dostane v chudobinci najíst a napít (vína) a je překvapen, že i turistům ukazuje město. Poté odjedou (ještě se s matkou a dcerou) do domu ředitele, kde je jeho manželka a dcera. Podnapilý Chlestakov si s nimi povídá a přikrašluje si jeho život a pak jde spát. Matka s dcerou se dohadují, na koho se mladík koukal a matka ho velmi vychvaluje. Následně se předbíhají v tom, kdo bude mluvit s Osipem a ten od ředitele dostane peníze a ředitel poručí policistům, aby hlídali Chlestakovův pokoj a nikoho tam nepustili.

4. dějství

- Chlestakov Ámos Fjodorovič, Artěmij Filipovič, pošt mistr, Luka Lukić, Dobšinskij a Bobčinskij se jdou představit Chlestakovovi. Všichni jsou nervózní a bojí se. Ámos se ujímá pořádku, s Ámosem se baví o jeho povolání, s pošt mistrem porovnává ono malé městečko s Petrohradem, s Lukou Lukićem probírá ženy a Artěmij Filipovič před ním pomluví ženy muže, co mluvili před ním. Poté si od každého vypůjčí peníze. Od Dobčinského a Bobčinského si rovnou vypůjčí peníze a poté ho Dobčinskij požádá, jestli by zařídil, aby se jeho syn jmenoval stejně jako on (příjmení). Bobčinskij po něm jen chce, aby jen v Petrohradu řekl všem hodnostářům pouze jeho jméno.
- Po rozhovorech Chlestakov přemýšlí nad tím, že ho asi po včerejším rozhovoru považují za nějakého úředníka. Osip navrhuje, aby z města odjeli, dokud je čas a pošlou psaní, ve kterém požadují odvoz. Pod jejich okny se shromažďují kupci, povyšují a chtějí pustit dovnitř. Chlestakov si je nechá vpustit do pokoje a vyslechne jejich stížnost na nehezké chování policejního ředitele. Poté dojdou dvě ženy, jedna si stěžuje, že poslal jejího muže na vojnu a druhé dal namrskat. Zbytek lidí nechá odejít.
- Chlestakov mluví s Marjou Antonovnou, tu poprosí, jestli jí napíše nějaký verš do památníku, protože zná určitě krásné verše. Poté jí vyzná lásku a chce si jí vzít. Když přijde Anna Andrejevna, vyžene Marju, Chlestakov poklekne a chce si vzít ji, ale ta ho odmítne, jelikož je vdaná. Do místnosti vejde policejní ředitel, kterému je oznámeno, že si chce Chlestakov vzít jeho dceru, pro něj je to neuvěřitelná zpráva. Matka vyčítá dceři její chování a ředitel vysvětluje Chlestakovovi, že věci, co mu řekli měšťané jsou lži, ten ale jejich řeči neřeší.

5. dějství

- Po odjezdu mladíka se baví ředitel a jeho žena o tom, jak asi budou žít, když si vezme Chlestakov jejich dceru. Anton Antonovič se rozčiluje nad tím, jak si kupci stěžovali revizorovi a plánuje trest. Potom se ředitel představuje, jak by se z něj mohl stát generál, ale ona ho postaví svými slovy tvrdě na zem, jelikož se mu změní život a jeho spontánní nesmyslné řeči nebudou vhodné v takové společnosti.
 - Ředitel se ženou dojde za kupci, kterým řekne, že ví, že si na něj stěžovali a že to takhle nepůjde, že by je mohl poslat za jejich podvody na Sibiř. Oni se mu omlouvají, že zhřešili, ať jim odpustí. Ten jim odpustí, a protože se jeho dcera bude vdávat, ale nejen tak za někoho, tak jim donesou pořádné svatební dary.
 - Obyvatelé přijdou a gratulují k takové velké události, první Anně a poté Marje a potom řeší, jak k tomu došlo, co říkal, že odjel ke strýci pro požehnání a zítra se vrátí. Pochlubí se také tím, že se budou stěhovat, Anton Antonovič bude žádat o povýšení na generála, všichni mu gratulují, někteří falešně a stranou mu nepřejí.
 - Na závěr poštovní přijde se zprávou, že ten mladík žádný revizor není, jelikož to přečetl v dopise, kde se chlubí, jak přelstil malé město.
- kompoziční/veršová výstavba
 - děj vyprávěn chronologicky
 - 5 dějství
 - postavy
 - Anton Antonovič – hejtman, policejní direktor
 - Chlestakov – podvodník, vydává se za revizora
 - Osip – sluha Chlestakova
 - Anna Andrejovna – hejtmanova žena
 - Marie Antonovna – dcera hejtmana
 - Bobčinský a Dubčinský – statkáři
 - kontext autorovy tvorby – zařazení autora do literárního období, směru, skupiny
 - ruský realismus (druhá polovina 19. století)
 - snaha přiblížit se skutečnosti
 - pozitivistická (skutečná) filosofie Augusta Comta – zdroj poznání vědecké poznatky
 - rozmach přírodních a technických věd (evoluční teorie Darwina...)
 - francouzský filozof Hippolyte Taine – tři hlavní činitelé (rasa, moment, prostředí)
 - pravdivost, věrnost skutečnosti – hodně děl pesimistických
 - skutečnost zachována v celé komplexnosti a složitosti
 - snaha o objektivní díla
 - osobnost a tvorba autora
 - narodil se na Ukrajině
 - šlechtic
 - v Petrohradě pracoval jako úředník

- komedie – Ženitba, Hráč
 - román – Mrtvé duše
- další představitelé
 - Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Zločin a trest
 - Lev Nikolajevič Tolstoj – Anna Karenina
 - Émile Zola – Zabiják
 - Charles Dickens – Oliver Twist